

NIE KAŻ MU LICZYĆ · MATURA USTNA Z POLSKIEGO

Pytania jawne bez stresu

6 pytań CKE na maturę 2027 i 2028.
Do każdego karta-ściąga i wypowiedź wzorcowa.

Pakiet: Przedwiośnie

Biblia Mitologia Iliada Antygona Lament świętokrzyski Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią
Pieśń o Rolandzie Makbet Skąpiec Satyry Romantyczność i ballady Dziady cz. III Lalka Potop
Zbrodnia i kara Wesele Chłopi **Przedwiośnie** Ferdynurke Proszę państwa do gazu Inny świat
Zdążyć przed Panem Bogiem Dżuma Rok 1984 Tango Górą „Edek” Miejsce
Profesor Andrews w Warszawie Podróże z Herodotem

- Teza i mapa wypowiedzi z czasem mówienia
- 3 konteksty do wyboru i jak je powiązać
- Sceny-klucze, żeby uniknąć błędu kardynalnego
- Wypowiedź wzorcowa na ok. 4 minuty
- Pytania komisji, także o refleksję własną
- Plan powtórek i zwroty na egzamin

PYTANIE

48

Przedwiośnie · Stefan Żeromski · Dwudziestolecie

Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu?

POWTÓRKI

- ☐ 1. dzień
- ☐ 3. dzień
- ☐ 7. dzień
- ☐ przed maturą

Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu? Omów zagadnienie na podstawie Przedwiosnia Stefana Żeromskiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

TEZA: POWIEDZ JĄ W PIERWSZEJ MINUCIE

Tytuł „Przedwiośnie” mówi o stanie Polski i bohatera w pierwszych latach niepodległości. Zima niewoli minęła, ale prawdziwa wiosna, czyli sprawiedliwe i nowoczesne państwo oraz dojrzała tożsamość Cezarego, jeszcze nie nadeszła. To czas niepewny: pełen nadziei i zagrożeń.

MAPA WYPOWIEDZI

ŁĄCZNIE OK. 3:29 MIN

● Wstęp 0:00–0:44	Przedwiośnie to pora między zimą a wiosną: śnieg już taje, ale nic jeszcze nie kwitnie. Żeromski robi z niej metaforę Polski po 1918 r.
● Argument 1 0:44–1:29	W cz. III Gajowiec mówi wprost: pokolenia żyły „podczas najsroźszej zimy”, a teraz „to dopiero przedwiośnie nasze”. Państwo dopiero się uczy, a reformy są na początku.
● Argument 2 1:29–2:17	Przedwiośnie to też stan Cezarego: młodość, poszukiwanie, brak gotowej tożsamości. Ostatnia scena dzieje się w „pierwszy dzień przedwiosnia”, gdy Cezary idzie na czele manifestacji. Nie wiemy, czy nadejdzie wiosna, czy burza.
● Kontekst 2:17–2:57	„Pan Tadeusz”, ks. XI „Rok 1812”: wiosna jako czas nadziei na wolność. Żeromski przenosi ten obraz na rok 1918: wolność już jest, ale „wiosna” wciąż nie nadeszła.
● Zakończenie 2:57–3:29	Tytuł zawiera diagnozę i przestrożę: niepodległość to dopiero początek, a o tym, czy przyjdzie wiosna, czy burza, zdecydują reformy.

SŁOWA-KLUCZE DO NOTATKI

przedwiośnie = przejście „to dopiero przedwiośnie nasze”
 niedojrzałość szklane domy nadzieja i niepokój
 otwarte zakończenie

UWAGA, PUŁAPKA

Zakończenie jest otwarte: nie wiemy, czy Cezary przyłączy się do komunistów. Nie mów, że „zostaje komunistą” ani że ginie.

KONTEKSTY DO WYBORU (WYBIERZ JEDEN)

LITERACKI „Pan Tadeusz” – Adam Mickiewicz
 Księga „Rok 1812”: wiosna nadziei na wolność. Żeromski polemicznie pokazuje „wiosnę” po odzyskaniu niepodległości.

HISTORYCZNY Odrodzona Polska 1918–1924
 Wojna z bolszewikami, inflacja, bieda, brak reformy rolnej, strajki. Państwo dopiero powstawało.

LITERACKI „Wesele” – Stanisław Wyspiański
 Chocholi taniec: naród niegotowy do czynu. U Żeromskiego niepodległość już jest, ale społeczeństwo nadal nie jest gotowe.

PYTANIA KOMISJI: PRZECIWICZ ODPOWIEDŹ NA GŁOS

- Czy to tytuł optymistyczny, czy pesymistyczny?**
 Jedno i drugie: obiecuje wiosnę, ale przypomina, że jeszcze jej nie ma, a odwilż może przynieść też powódź.
- Kim w tej metaforze jest Cezary?**
 Młodym człowiekiem „przed wiosną”: jeszcze nie wie, kim jest i komu ufać.
- Jaki tytuł nadał(a)byś opowieści o dzisiejszej Polsce?**
 Refleksja własna: zaproponuj tytuł i uzasadnij go jednym obrazem.

PYTANIE 48 · WYPOWIEDŹ WZORCOWA

Jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu?

366 słów
ok. 3:29 min mówienia

Przeczytaj na głos z zegarkiem, potem opowiedz to samo **własnymi słowami**. Nie ucz się na pamięć: zapamiętaj kolejność części i jedno zdanie z każdej.

Wstęp

77 słów

Zagadnienie, które omówię, brzmi: jakie znaczenie ma tytuł dla odczytania sensu utworu. Odwołam się do „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego. Uważam, że tytuł jest kluczem do całej powieści. Przedwiośnie to pora między zimą a wiosną: śnieg już topnieje, ale nic jeszcze nie kwitnie. Żeromski robi z niej metaforę Polski w pierwszych latach niepodległości i jednocześnie metaforę młodego bohatera. Zima niewoli minęła, ale prawdziwa wiosna, czyli sprawiedliwe i nowoczesne państwo, jeszcze nie nadeszła. To czas niepewny, pełen nadziei i zagrożeń.

Argument 1

80 słów

Najważniejsze jest to, że tytuł wyjaśnia sam bohater powieści. W trzeciej części Szymon Gajowiec, przyjaciel i opiekun Cezarego, zwolennik spokojnych reform, mówi Cezaremu, że dawne pokolenia żyły podczas najsroźszej zimy i patrzyły na życie przez zamrożone kraty. Dodaje, że teraz powiał dopiero pierwszy wiosenny wiatr: to dopiero nasze przedwiośnie. Polska uczy się być państwem, bierze się do własnego pługu nieumiejętnymi rękami. Przedwiośnie oznacza więc, że wolność jest, ale wszystko trzeba dopiero zbudować. To czas pracy i cierpliwości, a nie spełnienia.

Argument 2

83 słów

Przedwiośnie to także stan samego Cezarego. Jest młody, niedojrzały, przeżył rewolucję w Baku, wojnę i romanse w Nawłoci, ale nie wie, kim jest i w co wierzy. Słucha raz Gajowca, raz komunisty Lułka. Najbardziej wymowna jest ostatnia scena. Narrator mówi, że był to pierwszy dzień przedwiośnia: wiał ciepły wiatr, topniał śnieg, a ulicami szła wielka manifestacja robotnicza w stronę Belwederu. Cezary wychodzi z szeregu i idzie na czele tłumu wprost na mur żołnierzy. Nie wiemy, co się stanie: czy nadejdzie wiosna, czy burza.

Kontekst

70 słów

Jako kontekst przywołam „Pana Tadeusza” Adama Mickiewicza, a dokładnie księgę „Rok 1812”. Mickiewicz opisuje tam wiosnę, w której Polacy czekali na Napoleona i wierzyli, że odzyskają wolność. Wiosna była symbolem nadziei narodowej. Żeromski nawiązuje do tej tradycji, ale ją odwraca: w 1918 roku wolność już nadeszła, a mimo to wiosny wciąż nie ma, bo nędza, niesprawiedliwość i konflikty nie zniknęły. Tytuł „Przedwiośnie” jest więc rozmową z romantycznym marzeniem o wolności.

Zakończenie

56 słów

Podsumowując: tytuł „Przedwiośnie” zawiera diagnozę i przestrożę. Diagnozą jest to, że niepodległość to dopiero początek, a przestrożą, że jeśli państwo nie przeprowadzi reform, zamiast wiosny może przyjść rewolucja. Ten sam niepokój dotyczy Cezarego, który dopiero szuka swojej drogi. Moim zdaniem to bardzo celny tytuł, bo nie zamyka sensu powieści, tylko zostawia czytelnika z pytaniem o przyszłość.

MOJA WERSJA: HASŁA, WŁASNY PRZYKŁAD, INNY KONTEKST
